

"Eindelijk naar oom Olaf"

Interview met Doris Abitzsch

Achtergrond - 1 december 2004

Als je terugdenkt aan de DDR, waar denk je dan aan, wat is het beeld daarbij?

Hoe heb je, achteraf gezien, je leven in de DDR ervaren?

Ik was acht toen de Muur viel, maar wat ik me ervan herinner was mijn leven niet heel anders dan dat van kinderen uit het Westen. Ook ik kreeg gewoon speelgoed en andere cadeautjes. Ik heb een keer met kerst samen met mijn zusje een racebaan gekregen omdat er toen geen poppen te koop waren. Maar ik wist niet beter dus het maakte mij niets uit.

Hoe heb je de weken vóór de val van de Muur beleefd? Zag je bijvoorbeeld de val aankomen?

Ik wist niet dat de Muur ging vallen maar het was wel duidelijk dat er iets ging gebeuren. Met het hele gezin deden we mee aan de Maandagsdemonstraties. Ik was dan altijd erg opgewonden en mijn zusje, die pas vier was, zat op mijn vaders schouders heel hard mee te schreeuwen. Het was wel spannend, maar dat kwam vooral doordat we 'met de grote mensen' mee mochten doen. Als het al gevaarlijk was, hebben mijn ouders daar nooit over gesproken.

Waar was je toen de Muur viel? Wat heb je vervolgens gedaan toen je het nieuws had gehoord?

Ik zat samen met mijn zusje in de speelkamer toen mijn moeder binnen kwam en zei: "je kan naar oom Olaf!". Dit was de broer van mijn moeder die sinds 1985 in het Westen woonde en die ik dus al vier jaar niet gezien had. Vervolgens zijn wij weer heel blij verder gaan spelen.

Kun je je eerste ervaring met het Westen na de val van de Muur beschrijven?

Enkele weken na de val van de Muur, zijn we met ons gezin naar een stadje op de grens van Oost en West gegaan. Van het *Begrüßungsgeld* (de 250 Duitse Mark die Oost-Duitsers bij hun eerste bezoek aan de BRD ontvingen, *red.*) dat we hadden gekregen heb ik toen voor 19,90 D-Mark een 'Bikinibarbje' gekocht. Die dag heb ik ook mijn eerste friet met mayonaise gegeten! Bij ons tweede bezoek aan het Westen hebben mijn moeder en ik eindelijk oom Olaf opgezocht.

Al snel was er sprake van het idee om Oost en West weer te verenigen. Was je hier voorstander van of zag je meer in een zelfstandig Oost-Duitsland?

Ik vond het logisch om één land te worden. Tijdens demonstraties heb ik vaak geroepen "wir sind ein Volk" en hoe jong ik ook was, ik wist waar ik het over had.

Geloofde je, toen eenmaal duidelijk was dat vereniging plaats ging vinden in de *blühende Landschaften* die Kohl beloofde? Is deze belofte naar jouw idee ook waargemaakt?

Pas later heb ik begrepen wat en in welke context hij dit zei maar ik geloof niet dat dit uitgekomen is. Alhoewel Leipzig en Berlijn de *booming* steden zijn van het Oosten, zijn er op andere plekken niet bepaald 'bloeiende landschappen'. Ik denk dat Kohl niet goed nagedacht heeft over wat hij zei. West-Duitsland heeft tenslotte ook behoorlijk wat tijd nodig gehad na de Tweede Wereldoorlog om tot bloei te komen.

Is je leefsituatie voor jouw gevoel beter of juist minder geworden na de val van de Muur?

Voor mij is het sowieso beter geworden. Er zijn allerlei dingen die ik niet gekund zou hebben als de Muur er nog gestaan had. Ik had bijvoorbeeld niet in Amsterdam kunnen wonen. Ook voor mijn familie is veel veranderd. Nu hoeven we niet meer dertien jaar te wachten op een auto en kunnen we op vakantie waar we willen. Niet dat de Oostzee zo erg was, maar toch.

Wat heb je terugkijkend op de afgelopen vijftien jaar, dus na de val van de Muur, als het meest positieve ervaren? En aansluitend hierop, wat als het meest negatieve?

Het meest positieve is dat niemand in mijn omgeving iets heel ergs meegemaakt heeft naar aanleiding van de *Wende*. Er is bijvoorbeeld niemand ten onder gegaan aan het nieuwe systeem. Ook fijn is dat we nu meer dingen kunnen doen die we vroeger niet konden. Het leven is wat gemakkelijker geworden. Het meest negatieve is het hele Oost-West gedoe. Ik dacht dat de scheiding tussen Oost en West echt voorbij was, maar met het Hartz IV-verhaal (de werkloosheidswet van de regering Schröder die met name in Oost-Duitsland veel onrust heeft veroorzaakt, *red.*) zijn we weer terug bij af. Afgelopen jaar werden bijvoorbeeld bij het weerbericht de deelstaten bij naam genoemd terwijl ze het nu weer over Oost- en West-Duitsland hebben. Het leek er even op alsof er minder sprake was van rivaliteit, maar de scheiding komt weer helemaal terug.

Oost-Duitsers noemen West-Duitsers vaak *Besserwessis*. Andersom worden de Oost-Duitsers *Jammerossis* genoemd. Kun je je vinden in deze termen?

Het zijn vooral de vijftigplussers die zo zeuren, zelfs als ze niet werkloos zijn. De jongeren in het Oosten werken keihard en klagen veel minder. Ik zou mezelf dan ook nooit een *Jammerossi* noemen. *Besserwessi* zeg ik wel eens voor de grap,

maar niet omdat die persoon zo anders is dan ik.

Wat zegt de term *Ostalgie* jou? Hoe sta je hiertegenover?

Uit [de verkiezingsuitslagen van Brandenburg en Saksen](#) is gebleken dat de PDS enorm is gegroeid. Denk je dat dit te maken heeft met een gevoel van terug willen naar de DDR?

Ik ken heel veel mensen die op de PDS stemmen maar dat doen ze omdat er geen andere linkse partij is. De SPD is inmiddels naar het midden, zo niet naar rechts opgeschoven. Dat in het Oosten zoveel mensen links stemmen heeft te maken met het feit dat wij anders opgevoed en opgegroeid zijn: veel socialer. Het is zeker niet zo dat de linkse stemmers naar de DDR terug willen en dat is gelukkig ook niet wat de PDS wil.

Wat is jouw mening over de grote winst die rechts-radicalen partijen hebben geboekt bij de afgelopen deelstaatverkiezingen?

Heel veel mensen zeggen dat de extreem-rechtse stemmen proteststemmen zijn, maar dat geloof ik niet. Je hebt gewoon bepaalde gebieden waar mensen ontzettend rechts zijn. Ook de dokter en de advocaat stemmen daar rechts. Een ander punt is dat veel mensen helemaal niet gaan stemmen. De echte proteststemmers blijven thuis, want de regering doet toch niet wat zij willen.

[De uitspraken van bondspresident Köhler](#) over het verschil tussen Oost en West hebben veel stof doen opwaaien. Hoe ervaar jij de regionale verschillen die hij benoemt?

Het slaat helemaal nergens op. Heel veel vrienden van mij uit het Westen vinden Leipzig een veel betere stad om te wonen dan elke stad daar. Voor mij bestaan er geen verschillen. Het enige is dat mensen in het Oosten iets minder verdienen maar dat lijkt me ook logisch binnen vijftien jaar. Ik denk dat de lonen in het Oosten zullen stijgen en dat lonen in het Westen voorlopig op hetzelfde niveau blijven. Daardoor zal de situatie meer gelijk trekken.

Wat is jouw mening over het feit dat één op de vier West-Duitsers en één op de acht Oost-Duitsers de Muur het liefst weer terug zouden willen?

Dat vind ik echt raar! Je hebt altijd zeurders dus een op de acht Oost-Duitsers vind ik niet zo erg. Maar een op de vier West-Duitsers! Hoe moet dat dan? Het kan niet eens! West-Duitsers begrijpen gewoon niet dat wij na de Tweede Wereldoorlog geen financiële ondersteuning hebben gekregen en zij wel. Ook hadden zij vijftig in plaats van vijftien jaar de tijd voor een goede opbouw van het land.

Hoe zie jij de toekomst van Oost-Duitsland ?

Ik denk dat het alleen maar beter kan worden. Het is erg om te zien hoeveel jonge mensen weggaan, maar ik denk wel dat het goed komt, zeker met de steden. Kleine dorpjes zullen problematischer zijn; daarvan gaan er heel veel wegvallen.

Hoe zie je jouw eigen toekomst in Oost-Duitsland?

Mijn vriend en ik willen beiden het liefst in Oost-Duitsland blijven, maar het hangt ook af van de arbeidsmarkt. Als we in Oost-Duitsland werk kunnen vinden, blijven we daar in ieder geval.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3892/eindelijk-naar-oom-olaf>